

Nyt om miljø & udvikling

92-gruppen er et samarbejde mellem 20 danske miljø- og udviklingsorganisationer. 92-gruppens organisationer arbejder aktivt med opfølgningen af Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg 2002 og andre sager vedrørende internationalt miljø og udvikling.

INDHOLD – NR. 24 - D. 23.06.2004

FORFATNINGSTRAKTAT, MILJØ OG LANDBRUG 1

FORFATNINGSTRAKTAT OG UDVIKLING 2

VINDMØLLER SOM VÅBEN MOD TERROR 3

MÅL OG MØLLER I BONN 4

KLIMAÆNDRINGER – EN RISIKO FOR GOLFSTRØMMEN? 5

EU-KONFERENCE: NATUREN HAR BRUG FOR HJÆLP 6

VI KAN! 7

SANGE FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING 7

ARRANGEMENTER 8

REDAKTION 8

Forfatningstraktat, miljø og landbrug

Af Christian Ege, Det Økologiske Råd

”Fra et miljø- og udviklingssynspunkt er det største fremskridt, at EU-parlamentet [...] får indflydelse på hele EU's budget, herunder landbrugsstøtten”

”Vi kan håbe på [...] at Parlamentet i højere grad vil prioritere hensyn til miljø og til u-landene frem for hensyn til nationale landbrugsinteresser.”

EU's forfatningstraktat er nu færdigforhandlet, men den officielle tekst foreligger først til oktober. Set fra et miljø- og udviklingssynspunkt er det største fremskridt, at EU-parlamentet – som er den EU-institution med den mest direkte folkelige forankring – nu får indflydelse på hele EU's budget, herunder landbrugsstøtten, som udgør halvdelen af hele budgettet. Den nuværende landbrugsstøtte er til stor skade for u-landene, samtidig med at den understøtter det kemiske landbrug med alle dets negative natur- og miljøeffekter.

Det er svært at spå om, hvordan det nyvalgte parlament vil forvalte denne nye magt, men det kan dårligt blive værre end den måde, det hidtil er blevet forvaltet af Ministerrådet. Vi kan håbe på – og presse på for – at Parlamentet i højere grad vil prioritere hensyn til miljø og til u-landene frem for hensyn til nationale landbrugsinteresser. Samtidig er landbrugsområdet nu traktatmæssigt ligestillet med dette indre marked. Det betyder, at kommende direktiver om landbrugsrelaterede varer, herunder pesticider, skal besluttes med maksimal indflydelse til EU-parlamentet, og miljøgarantien kommer til at gælde – i modsætning til f.eks. det nuværende direktiv om markedsføring af pesticider.

Derimod er der ikke sket væsentlige fremskridt ift. miljøafgifter og til Euratom-traktaten. Miljøafgifter er et meget vigtigt styringsmiddel, som kan ændre vores produktion og forbrug i en

”Den kommende forfatningstraktat vil[...] henvise til Euratom-traktaten, på trods af at denne [...] har til formål at udbrede brugen af A-kraft.”

mere bæredygtig retning. Men det er ofte svært at indføre miljøafgifter, og gøre dem tilstrækkeligt høje og virkningsfulde, på nationalt plan, idet erhvervslivet vil henvise til, at det forringer deres konkurrencebetingelser. Derfor er der stort behov for, at miljøafgifter kan indføres på EU-plan – det betyder dog ikke, at indtægterne skal tilfalde EU-systemet. Her har EU hidtil været næsten handlingslammet, fordi det kræver enstemmighed i Ministerrådet – og sådan vil det desværre fortsat være. Dog indføres en bestemmelse om, at Ministerrådet i enighed kan inddrage sådanne områder under fremtidig flertalsafgørelse.

Den kommende forfatningstraktat vil – ligesom den nuværende traktat – henvise til Euratom-traktaten, på trods af at denne er håbløst forældet og direkte har til formål at udbrede brugen af A-kraft. Der bør snarest indkaldes til en ny regeringskonference, der kan føre til ophævelse af Euratom-traktaten.

Forfatningstraktat og udvikling

Af Holger Hansen, Care

”Udviklings- og nødhjælpsorganisationerne [...] skal følge EU's udvikling mere intenst og fokusere mere på parlamentet.”

Hvis den nye EU forfatning bliver vedtaget skal udviklings- og nødhjælpsorganisationerne følge EU's udvikling mere intenst og fokusere mere på parlamentet. Der vil i forfatningen bl.a. være et krav om større sammenhæng mellem de udenrigspolitiske områder, og EU parlamentet vil få større magt også på det udenrigspolitiske område. Traktaten giver rammerne, men ikke alle detaljerne for det fremtidige europæiske samarbejde. Det vil derfor i allerhøjeste grad være væsentligt, at udviklingsorganisationer følger den praktiske implementering.

De mest interessante områder at følge udviklingen på er: Koordineringen af de udenrigspolitiske områder, Parlamentets rolle og posten som udviklingskommisær.

”Der har fornyelig været forslag om, at udviklingspolitikken skulle bruges som middel i terrorbekæmpelsen.”

Fremover vil forfatningen bl.a. komme til at kræve mere sammenhæng mellem den generelle udenrigspolitik, handelspolitikken, sikkerhedspolitikken og udviklings- og nødhjælpspolitikken. De aktuelle signaler fra regeringerne er, at udviklingspolitikken ikke skal underordnes de øvrige områder. Der har fornyelig været forslag om, at udviklingspolitikken skulle bruges som middel i terrorbekæmpelsen. Der har været konkrete forslag om at ændre OECDs (DAC) definitioner af udviklingshjælp, så den inkluderede terrorbekæmpelse. Militærindsats i for eksempel Irak og Afghanistan ville således kunne betegnes som udviklingshjælp og hjælpe til at opfylde løftet om 0,7 % af GNP i udviklingshjælp. Det er tilsyneladende afværget. Der er indføjet tre nye linier i OECDs klassifikationer: a) støtte til tidligere børnesoldater b) styrkelse af civilsamfundets rolle i konfliktforebyg-

”Det andet punkt, der kræver udviklingsorganisationernes opmærksomhed er Parlamentet, da dette får en mere fremtrædende rolle i fremtiden.”

”Der er ingen garanti for, at der fremover vil være en kommissær med ansvar for udviklings- og nødhjælpsarbejdet”

”Vedvarende energi tjener mange andre formål end at være et redskab mod klimaforandringer.”

”Den[...] høje oliepris koster u-landene merudgifter til energi i omegnen af 60 milliarder dollars – omtrent det samme som de årligt modtager i u-landsbistand!”

gelse og fredsskabelse c) bedre demokratisk kontrol med og gennemsigtighed i sikkerhedssektoren. Mere radikale ændringer blev afvist. Vi må selvfølgelig følge dette område, men det vil nok være sammenhængen mellem handels- og udviklingspolitikken, der påkalder sig størst opmærksomhed i den nærmeste fremtid.

Det andet punkt, der kræver udviklingsorganisationernes opmærksomhed er Parlamentet, da dette får en mere fremtrædende rolle i fremtiden. De får kompetencer i forbindelse med budget og valg af EU præsident og Udenrigsminister. Vi bør derfor i højere grad have vores interesse rettet mod EU-parlamentets rolle og styrke vores kontakter med medlemmerne.

Endelig bør vi have fokus på udviklingskommissærposten. Der er ingen garanti for, at der fremover vil være en kommissær med ansvar for udviklings- og nødhjælpsarbejdet med et selvstændigt kommissorium. På nuværende tidspunkt forekommer det sandsynligt, at der også ved udnævnelsen af en ny kommission i 2009 vil være en udviklingskommissær, men vi bør ikke tage det for givet og derfor fortsat argumentere for nødvendigheden af en sådan kommissær.

Vindmøller som våben mod terror

Af Lars Georg Jensen, WWF Verdensnaturfonden

Hvad er det, der på samme tid er godt for den internationale politiske stabilitet, økonomiske udvikling, betalingsbalancen, terrorbekæmpelsen, forsyningssikkerheden, beskæftigelsen og miljøet? Svaret er *vedvarende energi og energieffektivitet!*

Det var budskabet, da 3.000 repræsentanter for regeringer, erhvervsliv og organisationer i den sidste uge af maj mødtes til verdens største globale konference om vedvarende energi. Konferencen var indkaldt af Tysklands kansler, Gerhard Schröder, og Schröders egen tale sammenfattede hvad mange indlæg stykvis gjorde opmærksom på: at vedvarende energi tjener mange andre formål end at være et redskab mod klimaforandringer.

Som eksempel nævnte Schröder, at den øjeblikkelige høje oliepris koster u-landene merudgifter til energi i omegnen af 60 milliarder dollars – omtrent det samme som de årligt modtager i u-landsbistand!

Men det er ikke kun u-landene, der har problemer med at være afhængige af olieimport. Den britiske miljøminister Margaret

"Bonn-konferencen var unik, fordi den ikke kun samlede regeringer, men også erhvervsliv og organisationer."

Beckett gjorde opmærksom på, at Storbritannien i løbet af de næste 10-15 igen må forventes at blive nettoimportør af olie, nemlig når oliefelterne i Nordsøen løber tør. Derfor har Storbritannien vedtaget verdens mest ambitiøse plan for udbygning med vindmølleparker på havet. En god plan for miljøet, men altså også motiveret af et ønske om at gøre sig mindre afhængig af import af olie fra urolige områder i verden, især Mellemøsten.

Bonn-konferencen var unik, fordi den ikke kun samlede regeringer, men også erhvervsliv og organisationer - fra Vestas til Verdensbanken. Således var Svend Sigaard, direktør for vindmølle-giganten Vestas, hovedtaler på ministerdelen af konferencen.

Miljøminister Hans Chr. Schmidt og hans stab af medarbejdere fra ministeriet og Energistyrelsen spillede en positiv rolle i forhold til den deklaration, de tilstedeværende regeringer vedtog. Trods den ihærdige indsats fra Schmidt og co. forblev deklarationen dog mere forsigtig, end tonen i de mange indlæg på konferencen. Det skyldtes, at de tyske værter insisterede på at anvende de sædvanlige konsensus-regler fra FN, hvorefter selv Saudi-Arabien og USA skulle kunne erklære sig enige...

Mål og møller i Bonn

Af Anja Pedersen, Vindmølleindustrien

"Vindkraft er den eneste vedvarende energiform, der er moden nok til reelt at konkurrere med konventionelle brændsler."

På den internationale miljøkonference "Renewables 2004" i Bonn fik vindkraft en central rolle. Opmærksomheden skyldtes især, at vindkraft er den eneste vedvarende energiform, der er moden nok til reelt at konkurrere med konventionelle brændsler.

Vindkraftindustrien var godt repræsenteret på den udstilling, som fandt sted sideløbende med konferencen. På selve konferencen var adm. direktør Svend Sigaard fra Vestas blandt hovedtalerne. Her sørgede han for at fastslå, at vindkraft ikke var blevet en succes uden den rette politiske opbakning:

"Direktør Svend Sigaard fra Vestas[...] sørgede [...] for at fastslå, at vindkraft ikke var blevet en succes uden den rette politiske opbakning"

"Den bedste politiske praksis omfatter langsigtede støttesystemer med klare påbudte målsætninger såvel som stabile prissystemer. Beviset på dette er Tyskland, Spanien og Danmark," fastslog han i sin tale til delegerede fra 154 lande og mere end 60 ministre på en ministeriel rundbords-session med titlen "Policies for Renewable Energy Market Development."

Debatten om overordnede målsætninger var ellers af flere årsager skrinlagt før konferencens start. Men også miljøminister Hans Chr. Schmidt bragte emnet på banen flere gange i løbet af

"Debatten om overordnede målsætninger var [...] skrinlagt før konferencens start. Men [...] miljøminister Hans Chr. Schmidt bragte emnet på banen [...] "Målsætninger er afgørende for at fremme udviklingen af vedvarende energikilder."

konferencen. "Målsætninger er afgørende for at fremme udviklingen af vedvarende energikilder, blandt andet ved at sikre et forudsigeligt investeringsmiljø," understregede ministeren.

Vindmølleindustrien lagde også vægt på ny VE-målsætninger og præsenterede budskabet om, at vindkraft i dag udgør 20% af elforbruget i Danmark, og at EU bør satse på 20% vedvarende energi i 2020.

Svend Sigaard klargjorde, hvad gevinsten af målsætninger er. "Jeg er overbevist om, at med den rette politik vil industrien fortsætte med at udvikle mere effektive VE-teknologier med færre omkostninger," konstaterede Svend Sigaard og fremsatte et mål om at slanke omkostningerne på Vestas' vindkraftssystemer med 3-5% pr. kWh årligt.

Han fastslog, at vindmølleindustrien har reduceret omkostningerne med 70-80% i løbet af de sidste 20 år. Vindkraft kan i dag konkurrere med atomkraftteknologi og fossil brændselsteknologi om at levere kraftværker med de billigste produktionsomkostninger – men det var ikke lykkedes uden den rigtige politiske opskrift.

Klimaændringer – en risiko for Golfstrømmen?

Af Constance Hegner, WWF Verdensnaturfonden

"mennesket [...] har skabt en ekstraordinær tilstand i de globale kredsløb, hvor den menneskelige påvirkning overgår nogle af naturens kræfter."

Den amerikanske Hollywoodfilm "The Day after Tomorrow" giver et dramatisk skrækscenarie af truslen om en ny istid på jorden, hvis Golfstrømmen gik i stå. Det var netop Golfstrømmen og klimaændringer, der var tema for en gruppe internationale forskere, der samledes i København den 2. juni i anledning af Christiansborg-konferencen arrangeret af Luftskebet, dagbladet Informations Forum for Systemdebat. Ifølge australieren Will Steffen, leder af det internationale Geosfære-Biosfære Program i Stockholm, har mennesket skabt en ekstraordinær tilstand i de globale kredsløb, hvor den menneskelige påvirkning overgår nogle af naturens kræfter.

"Ændringerne i Golfstrømmen er en risikovurdering."

Det er inden for de næste 10 til 15 år, at der skal arbejdes ihærdigt for at bremse drivhuseffekten, ellers vil der være en stigning på fire til fem grad ved udgangen af dette århundrede. Og det vil ifølge den tyske professor Stefan Rahmsdorf blive meget svært for mennesker at tilpasse sig.

På konferencen kom Stefan Rahmsdorf med et direkte svar på spørgsmålet om, hvorvidt Golfstrømmen kan gå i stå: "Personligt mener jeg, at risikoen – selv om den ikke er meget sand-

"Efter 2050 vil havets evne til at opsluge CO₂-udslippet formentlig være opbrugt"

synlig – alligevel er uacceptabel. Omkostningerne ved at gøre noget for at afværge den, er på under en procent af bruttonationalproduktet", sagde professoren. Ændringerne i Golfstrømmen er en risikovurdering.

At risikoen tages alvorligt illustreres af, at Pentagon har udarbejdet en intern analyse af risikoen for pludselige klimaændringer (Fortune Magazine), og Shells bestyrelsesformand Ron Oxburgh er alarmeret over klimatruslen (The Guardian d. 17.6). Ved konferencen opstillede Professor Stefan Rahmsdorf en konkret deadline for genoprettelse af det globale kredsløb: Efter 2050 vil havets evne til at opsluge CO₂-udslippet formentlig være opbrugt", understregede han.

EU-konference: Naturen har brug for hjælp

Af Tove Maria Ryding, Nepenthes

"Vi har 5½ år til at standse tabet af dyre- og plantearter i Europa, og [...] reducere tabet af arter på verdensplan. Hvad gør vi?"

Vi har 5½ år til at standse tabet af dyre- og plantearter i Europa, og samtidig væsentligt reducere tabet af arter på verdensplan. Hvad gør vi? Repræsentanter for 22 EU-medlemslande samt sociale og miljøorganisationer samledes i Malahide i Irland 24.-27. maj for at besvare dette spørgsmål, der relaterer til Biodiversitetskonventionens såkaldte "2010-mål".

"De 250 deltagere var enige om, at vi har lang vej igen. [...] der er brug for handling og ikke mindst: penge!"

De 250 deltagere var enige om, at vi har lang vej igen. Naturen har det skidt, og arter uddør med foruroligende hastighed både i Europa og resten af verden. Nu er der brug for handling og ikke mindst: penge!

"Ulandenes muligheder for at nå deres 2010-mål [...] afhænger af EU's vilje til at opfylde løfterne om bistand og teknologisk støtte."

I Europa er der bl.a. brug for, at forbedre beskyttelsen af skovnatur. I dag står mange gamle værdifulde skove uden beskyttelse og er i fare for at blive fældet. Dermed risikerer vi, at de dyr og planter, som lever i skovene, forsvinder. Konferencedeltagerne blev enige om, at der bør sættes penge af til en bedre sikring af skovenes naturværdier.

Med hensyn til naturbevarelse på globalt plan anerkendte deltagerne, at ulandenes muligheder for at nå deres 2010-mål i høj grad afhænger af EU's vilje til at opfylde løfterne om bistand og teknologisk støtte. Således anbefalede konferencedeltagerne, at EU's støtte til implementering af Biodiversitetskonventionens aftaler i fattige lande øges signifikant inden 2007.

Konferencedeltagernes anbefalinger blev sammenfattet til en "Message from Malahide", som er sendt til EU's ministerråd. Den 28. juni skal miljøministrene tage stilling til, hvordan Europas fremtidige arbejde med 2010-målene skal forme sig. Herunder

skal afgøres, om de gode intentioner fra konferencen i Malahide skal føres ud i livet.

Vi kan!

Af Janina Graae, Udenrigsministeriet

"Oplysningskampagnen for 2015 Målene har fået sit eget logo med sloganet "Vi kan!"

I efteråret 2003 gik startskuddet for Danmarks nationale oplysningskampagne om 2015 Målene med en konference arrangeret af Danida og UNDP.

Oplysningskampagnen for 2015 Målene har fået sit eget logo med sloganet "Vi kan!" Det er Danida, der sammen med danske NGO'er, FN-organisationer samt erhvervsvirksomheder og interesseorganisationer, står bag den fælles koordinerede kampagne.

"Formålet med kampagnen er at informere om [...] målenes betydning for de udfordringer, det internationale udviklingssamarbejde står overfor."

Formålet med kampagnen er at informere om 2015 Målene og målenes betydning for de udfordringer, det internationale udviklingssamarbejde står overfor. Kampagnen tager fat på spørgsmålsområder som: Hvad skal der gøres for at nå målene inden 2015? Og hvilken indflydelse har målene på arbejdet i udviklingslandene?

Oplysningskampagnen omfatter en web-portal (www.2015.dk), der fungerer som et fælles forum for udviklings- og erhvervsorganisationer samt offentlige institutioner i Danmark, der vil fortælle om deres arbejde for 2015 Målene.

"Danmark har [...] udarbejdet en [...] rapport, som beskriver de danske fremskridt vedrørende opfyldelse af forpligtelserne i Mål 8"

Redaktionsgruppen bag webportalen består af Danida, UNDP's nordiske kontor og FN-Forbundet. Danmark har som det første land i verden udarbejdet en såkaldt Mål 8-rapport, som beskriver de danske fremskridt vedrørende opfyldelse af forpligtelserne i Mål 8, med titlen "Vi kan skabe et globalt partnerskab for udvikling".

Derudover har Danida lanceret en hjemmeside om dansk udviklingsbistand og 2015 Målene www.danida.dk/2015

Sange for Bæredygtig Udvikling

"Det er et fælles ansvar at vende udviklingen"

Den nye CD "Bæreklang – Sange for Bæredygtig Udvikling" sætter fokus på, at bæredygtig udvikling er et fælles ansvar: Danskerne livsstil og resurseforbrug er miljømæssigt ude af balance og socialt uretfærdigt, for det kan ikke udbredes til resten af jordens befolkning. Det er et fælles ansvar at vende udviklingen. CD'en er samlet og tilrettelagt af Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis / Øko-net, der samtidig med CD'ens

*"CDen "Bæreklang
– Sange for Bæredygtig Udvikling
[...] er tilrettelagt af
Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis /
Øko-net,"*

udgivelse relancerer portalen om Bæredygtig Udvikling - <http://www.bu.dk> - der fremover vil danne en webbaseret ramme for det kommende FN-tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

CDen indeholder smukke ballader, gyngende rock og livsbekræftende poesi med i alt 14 helt nye sange med bl.a. Kim Larsen & Kjukken, Lars Lilholt Band, Røde Mor, Lasse Helner, Klondyke og SP Just Frost.

Yderligere informationer om CDen: <http://www.cdbu.dk>

ARRANGEMENTER

Redaktionen har ikke modtaget information om arrangementer til denne udgave af 92-gruppens nyhedsbrev.

Øko-kalenderen på Øko-info bringer nyt om grønne og økologiske arrangementer fra hele landet:

www.eco-info.dk

REDAKTION

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af John Nordbo, 92-gruppen, Ida Thuesen og Constance Hegner, WWF Verdensnaturfonden.

Tidligere numre kan ses på www.92grp.dk

Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til c.hegner@wwf.dk